

Kanadská

16/07

9. augusta

mozaika

Každé dva týždne bezplatne na Vašom stole e-mailom alebo poštou.

KULTÚRA V KANADE

Zmes tradícií a moderných prístupov

Kanadská história a rôznorodé zloženie obyvateľstva sa odrážajú tiež v kultúrnom živote krajiny. Vedľa tradičného umenia kanadských Indiánov, Metisov a Inuitov sa uplatňujú tiež jednotlivé umelecké, remeselnícke a náboženské tradície ďalších národností, ktoré dnes v Kanade žijú. V posledných rokoch je stále populárnejšie indiánske a inuitské výtvarné umenie a to aj na svetovej scéne. Veľa tvorcov z radov pôvodných obyvateľov prekračuje hranice etnického umeleckého prejavu a vytvára diela spájajúce tradičné formy s vlastným rukopisom. Kanada sa môže taktiež popýšiť celým radom celosvetovo známych umelcov. Meno básnika a hudobníka Leonarda Cohena, spisovateľky Margaret Atwood či komika Jima Carreyho sú dobre známe aj na Slovensku. Obzvlášť frankofónni Kanadania považujú svoju kultúru za dôležitú súčasť vlastnej identity a napríklad québecká kinematografia žne úspechy po celom svete. Stačí pripomenúť režiséra Denysa Arcanda, ktorý v roku 2004 po dvoch nomináciách získal na tretí pokus filmového Oscara so snímkou *Invázia barbarov*.

www.culture.ca www.culturecanada.gc.ca

Podpora kultúry v Kanade

Kultúra patrí medzi oblasti, na financovaní ktorých sa spoločne podieľajú federálna aj provinciálne vlády. Ročný úhrn prostriedkov smerujúcich do kultúry sa pohybuje okolo 7 miliárd dolárov. 44 % týchto prostriedkov pokrýva federálny rozpočet, 31 % provinciálne a 25 % miestne rozpočty. Rovnako významnú úlohu majú súkromní sponzori, výška ich príspevkov sa odhaduje zhruba na 21 % celkových výdavkov. Podobne ako v mnohých anglosaských krajinách, najdôležitejšou agentúrou pre financovanie umenia je kanadská obdoba Art Councilu alebo Kanadská rada pre umenie. Táto inštitúcia, ktorá vznikla už v roku 1957, hospodári s ročným rozpočtom 180 miliónov dolárov a jej riadenie aj spôsob financovania projektov sú nezávislé na kanadskom Ministerstve pre kultúrne dedičstvo, svojim mandátom podlieha priamo Parlamentu. Jej hlavnou činnosťou je grantové financovanie kanadských umelcov a umeleckých organizácií v oblasti hudby, divadla, tanca, literatúry, výtvarnej a mediálnej tvorby. Rada a nezávislé komisie ročne posudzujú viac ako 16-tisíc grantových žiadostí. Obdoba tejto federálnej inštitúcie existuje aj na provinciálnych úrovniach. Kanadskí umelci, ktorí chcú získať podporu na tumé do zahraničia majú možnosť využívať tiež systém grantov Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodného obchodu nazvaný Promart.

www.canadacouncil.ca www.international.gc.ca/arts

E-cinema a Cineroute

Obdobou Kanadskej rady pre umenie vo filmovom sektore je Národná filmová rada (NFB/ONF), ktorá je od svojho vzniku v roku 1939 prezývaná „očami Kanady“, pretože vyprodukovala viac než 12-tisíc filmov z dokumentárnej, hranej aj animovanej tvorby. Jej rozsiahla a nesmierne cenná kolekcia je v posledných rokoch postupne reštaurovaná a digitalizovaná a milovníci filmov môžu vybrať a nakupovať DVD kópie z on-line katalógu.

Rozsiahla časť kolekcie je prístupná verejnosti vo filmových archívoch v hlavných mestách. Posolstvom NFB je vzdelávať a spájať komunity ľudí žijúcich mimo centrum. Za týmto účelom NFB vytvorila projekt e-cinema s názvom Cineroute. Aj keď najčastejšie sa využíva počas vyučovania v školách a na univerzitách, je od roku 2004 prístupný tiež pre filmových nadšencov. Prostredníctvom internetu je dnes možné vidieť viac než 650 filmov a databáza Cineroutu sa rýchlo rozrastá.

www.nfb.ca

Hudba je najväčším vývozným artiklom

Na umeleckú tvorbu je možné sa pozerat' aj očami ekonóma. Kultúrne produkty a služby predstavujú v kanadskom hospodárstve významný zdroj príjmov a investícií. Napríklad v roku 2002 prispeli k rastu kanadského hrubého domáceho produktu čiastkou 40 miliárd dolárov, čo je pre porovnanie viac než bankský priemysel a ťažba ropy a plynu (35 miliárd). Z hľadiska vývozu je v Kanade najúspešnejšia hudobná tvorba, ktorá ďaleko vedie pred filmovým priemyslom a literatúrou. A čo je možno ešte zaujímavejšie – nejde iba o popové hviezdy typu Céline Dion či Avril Lavigne. Celosvetové úspechy slávia aj rockeri typu skupiny Nickelback (23 miliónov predaných nosičov), nezávislé kapely ako Arcade Fire, džezová diva Diana Krall, country speváčka Shania Twain a speváčky typu Alanis Morissette. V júlovom čísle časopisu *Applaud!* redaktori spočítali, že len 11 kanadských hudobníkov, ktorí sa 30. júna objavili na rebríčku časopisu *Billboard Top 200*, počas svojej kariéry predalo približne 123 miliónov nosičov v hodnote 1,8 miliardy amerických dolárov. Budúcnosť kanadskej hudobnej scény je závislá na dnešných mladých talentoch. Kanada o nich našťastie nemá núdzu, stále väčšie úspechy slávi napríklad kritikou ocenený folkový spevák Rufus Wainwright, speváčka Feist, mladá hardrocková skupina Three Days Grace z Toronta či montrealská skupina Simple Plan.

Kanadská banka výtvarného umenia

Kanadská banka výtvarného umenia je ojedinelým projektom, ktorý od okamihu svojho vzniku v roku 1972 zozbieral viac než 18 000 umeleckých diel od 300 kanadských umelcov v hodnote 60 miliónov dolárov. Jej unikátnym poslaním bolo vytvoriť národnú kolekciu umenia, a súčasne pomôcť podpore a propagácii kanadského umenia systémom výpožičiek súkromným aj štátnym inštitúciám doma i v zahraničí. Vďaka odkúpeniu kvalitných umeleckých diel priamo od umelcov plní banka aj ďalšiu dôležitú úlohu, ktorou je stimulácia domácej umeleckej tvorby. Stala sa tak modelom pre vznik podobných inštitúcií v Austrálii a Nórsku a mnohé ďalšie krajiny ako Japonsko alebo India vážne uvažujú o využití tohto modelu. Po tridsiatich rokoch existencie sa tejto inštitúcii podarilo dosiahnuť samofinancovateľnú úroveň.

www.artbank.ca

Fenomén nového cirkusu

Na pomedzí divadla, tanca, tradičného cirkusu aj multimediálnej šou sa pohybuje žáner tzv. nového cirkusu. Neobjavujú sa v ňom zvieratá a akrobati vystupujú v predstaveniach, ktoré tvoria ucelený príbeh. Zakladateľom a najväčším zahraničným veľvyslancom tohto typicky québeckého žánra je od 80. rokov Cirque de Soleil (Slnecný cirkus) (viď *Mozaika* 13/07). Od roku 1981 existuje v provincii Národná cirkusová škola a niekoľko ďalších škôl (Cirkusová škola Québecu, Verdunská cirkusová škola atď.), ktoré ročne vychovávajú desiatky artistov a tanečníkov, ktorí sa potom presadzujú v québeckých súboroch s medzinárodným ohlasom, ako je 7doights de la main, Cirque Éloise, Cirque Éos atď.

Viete, že...

úspešný film Anglický pacient bol natočený podľa rovnomennej knihy slávneho kanadského spisovateľa srilanského pôvodu Michaela Ondaatje? V roku 1993 získal za tento zaujímavý román prestížnu britskú literárnu cenu Booker Prize.

KVÍZ O KANADE

Kolko divadelných Fronte festivalov sa každoročne poriadajú v Kanade? Odpoveď a novú otázku nájdete v ďalšom vydaní Mozaiky.) Odpoveď z minulého čísla: Mimo územia Kanady sa narodili 3 266 000 z 15 821 000 zárobkovo činných Kanadčanov.